

Dictamen en relació amb la consulta d'un hospital sobre la comunicació de dades de pacients a la Direcció d'Atenció al Ciutadà del Servei Català de la Salut

Es presenta davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit emès pel Director General d'un Hospital sobre la comunicació de dades de pacients a la Direcció d'Atenció al Ciutadà, per tal que aquesta unitat atengui els requeriments judicials que rep.

Analitzada la petició i vist l'informe de l'Assessoria Jurídica, es dictamina el següent:

I

De conformitat amb l'article 5.o) de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, li correspon a l'Autoritat proporcionar informació sobre els drets de les persones en matèria de tractament de dades personals, així com respondre les consultes que formulin les entitats del seu àmbit d'actuació sobre la protecció de dades de caràcter personal en poder de les administracions públiques. L'article 8.g) de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, disposa que és funció de la directora de l'Autoritat respondre les consultes que li formulin l'Administració de la Generalitat, els ens locals i les universitats de Catalunya sobre l'aplicació de la legislació de protecció de dades de caràcter personal, les quals s'han de cursar per mitjà de l'òrgan que n'ostenta la representació.

En conseqüència, el present dictamen s'emet en base a les esmentades previsions dels articles 5 i 8 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades.

II

L'Hospital exposa, en el seu escrit de consulta, que sovint la Direcció d'Atenció al Ciutadà els dona trasllat dels requeriments d'informació rebuts des dels jutjats en què sol·liciten dades personals de pacients atesos per aquest Hospital.

Per la informació de què es disposa, la Direcció d'Atenció al Ciutadà a què es fa referència en la consulta (en endavant, DAC), forma part del Servei Català de la Salut (també CatSalut).

Com exemple d'aquestes sol·licituds d'informació, l'Hospital reproduïx en el seu escrit de consulta un extracte d'un ofici d'un jutjat adreçat al CatSalut, en què se sol·licita la "*afiliación y datos*" de les persones que, presentant una determinada lesió física, hagin estat ateses durant una franja de temps concreta d'un dia concret en qualsevol centre hospitalari de la província de Barcelona, tant en l'àmbit primari com hospitalari.

Atesos aquests fets, l'Hospital planteja si ha de comunicar a la DAC del CatSalut la informació personal que li sol·licita als efectes de poder donar resposta al requeriment judicial de què es tracti, o bé si, pel contrari, pot respondre-li que ha d'ésser el jutjat qui requereixi directament a l'hospital la informació personal demanada.

A continuació s'examina la qüestió plantejada, si bé, atès el context en què es formula la consulta, es considera pertinent fer unes consideracions prèvies en relació amb la comunicació de dades de salut a jutges o tribunals.

III

La Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (en endavant, LOPD), defineix com cessió o comunicació de dades, *“qualsevol revelació de dades efectuada a una persona diferent de l'interessat”* (article 3.i).

Per tant, el flux informatiu de dades dels pacients que es pugui produir en el cas que s'examina constitueix, en la mesura que tingui lloc entre ens que no formin part de la mateixa persona jurídica, una cessió de dades que, com a tal, ha d'ajustar-se al règim previst per a les cessions o comunicacions de dades a la LOPD.

L'article 11.1 de la LOPD estableix que *“les dades de caràcter personal objecte del tractament només poden ser comunicades a un tercer per al compliment de finalitats directament relacionades amb les funcions legítimes del cedent i del cessionari amb el consentiment previ de l'interessat”*.

El mateix article disposa, en el seu apartat 2.d), que el dit consentiment no és necessari quan, entre d'altres excepcions, *“la comunicació que s'hagi d'efectuar tingui com a destinatari el defensor del Poble, el ministeri fiscal o els jutges o tribunals o el Tribunal de Comptes, en l'exercici de les funcions que té atribuïdes. (...)”*

En el present cas, les dades personals que l'Hospital manifesta que serien objecte de comunicació serien dades de salut (article 5.1.g) del Reglament de desplegament de la LOPD, aprovat pel Reial decret 1720/2007, de 21 de desembre (RLOPD)) relatives a pacients atesos en el dit Hospital com a usuaris del sistema sanitari públic de Catalunya. També serien objecte de comunicació, tot i no fer-hi referència expressa, les dades identificatives d'aquestes persones.

Per tant, tenint en compte la tipologia de dades personals a comunicar, la dita cessió només seria possible *“quan, per raons d'interès general, així ho disposi una llei o l'afectat hi consenti expressament”*, de conformitat amb l'article 7.3 de la LOPD.

En el cas objecte de consulta s'entén que no es disposaria del consentiment exprés dels pacients, titulars de les dades, per la qual cosa serà necessària la concurrència d'una habilitació legal per poder comunicar-les.

En aquest sentit, a banda de l'esmentat article 11.2.d) de la LOPD, cal fer referència, d'entrada, a la Llei catalana 21/2000, de 29 de desembre, sobre els drets d'informació concernent la salut i l'autonomia del pacient, i la documentació clínica.

Aquesta Llei estableix, en el seu article 11, quins són els usos que es poden fer de la història clínica i, per tant, quins accessos es poden produir respecte la informació personal que hi consta, si bé, cal dir, que guarda silenci pel que fa a l'accés amb finalitats judicials.

“1. La història clínica és un instrument destinat fonamentalment a ajudar a garantir una assistència adequada al pacient. A aquest efecte, els professionals assistencials del centre que estan implicats en el diagnòstic o el tractament del malalt han de tenir accés a la història clínica.

2. Cada centre ha d'establir el mecanisme que faci possible que, mentre es presta assistència a un pacient concret, els professionals que l'atenen puguin, en tot moment, tenir accés a la història clínica corresponent.

3. Es pot accedir a la història clínica amb finalitats epidemiològiques, d'investigació o docència, amb subjecció al que estableix la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, i la Llei de l'Estat 14/1986,

de 25 d'abril, general de sanitat, i les disposicions concordants. L'accés a la història clínica amb aquestes finalitats obliga a preservar les dades d'identificació personal del pacient, separades de les de caràcter clínicoassistencial, llevat que aquest n'hagi donat abans el consentiment.

4. El personal que té cura de les tasques d'administració i gestió dels centres sanitaris pot accedir només a les dades de la història clínica relacionades amb les dites funcions.

5. El personal al servei de l'Administració sanitària que exerceix funcions d'inspecció, degudament acreditat, pot accedir a les històries clíniques, a fi de comprovar la qualitat de l'assistència, el compliment dels drets del pacient o qualsevol altra obligació del centre en relació amb els pacients o l'Administració sanitària.

6. Tot el personal que accedeix en ús de les seves competències a qualsevol classe de dades de la història clínica resta subjecte al deure de guardar-ne el secret.”

És la regulació que estableix la Llei 41/2002, de 14 de novembre, bàsica reguladora de l'autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria d'informació i documentació clínica, la que concreta l'ús de la història clínica per a finalitats judicials, i ho fa en els termes següents (article 16):

*“3. El acceso a la historia clínica **con fines judiciales**, epidemiológicos, de salud pública, de investigación o de docencia, se rige por lo dispuesto en la Ley Orgánica 15/1999, de Protección de Datos de Carácter Personal, y en la Ley 14/1986, General de Sanidad, y demás normas de aplicación en cada caso. El acceso a la historia clínica con estos fines obliga a preservar los datos de identificación personal del paciente, separados de los de carácter clínico-asistencial, de manera que como regla general quede asegurado el anonimato, salvo que el propio paciente haya dado su consentimiento para no separarlos. Se exceptúan los supuestos de **investigación de la autoridad judicial** en los que se considere imprescindible la unificación de los datos identificativos con los clínico-asistenciales, **en los cuales se estará a lo que dispongan los jueces y tribunales en el proceso correspondiente**. El acceso a los datos y documentos de la historia clínica queda limitado estrictamente a los fines específicos de cada caso.”*

D'acord amb aquest precepte legal, si l'accés se sol·licita per una autoritat judicial i la identificació del pacient és necessària per a la tramitació del procediment en què es demanen les dades (com en el cas de l'exemple plantejat a l'escrit de consulta), caldrà atènyer-se al que disposi el jutge o tribunal, quedant l'accés a les dades de la història clínica limitat estrictament als fins específics de cada cas.

En qualsevol cas, la petició d'informació haurà de ser precisa i no excessiva de conformitat amb les necessitats que exigeixi la resolució del cas, atès que els principis de qualitat i de finalitat (article 4 LOPD) són igualment aplicables a les comunicacions de dades a jutges i tribunals.

D'acord amb les consideracions fetes fins ara, és clar que la comunicació de dades de les persones usuàries del sistema sanitari públic de Catalunya a jutges o tribunals per part de l'Hospital és legítima en els termes de l'article 7.3 de la LOPD.

Ara bé, cal tenir present que, en el cas objecte de consulta, es qüestiona l'obligatorietat de comunicar aquestes dades a la DAC del CatSalut, en ser aquesta unitat la que, en ocasions, rep els requeriments judicials d'informació i no així l'Hospital, responsable de la informació requerida.

A aquesta qüestió ens referim en l'apartat següent del dictamen.

IV

Abans d'entrar a examinar la qüestió concreta plantejada, convé assenyalar que, en aquells supòsits en què el jutge o tribunal conegui que l'Hospital és responsable de la informació personal que resulta necessària en el si de la investigació judicial que està duent a terme seria millor des del punt de vista de la protecció de dades que la petició d'aquesta informació l'efectués directament a l'Hospital.

Dit això, d'acord amb els termes en què es formula la consulta i atès el règim aplicable a les cessions de dades, cal dir que, en el cas concret plantejat, podria entendre's que l'Hospital és el cedent de la informació relativa als seus pacients usuaris del sistema sanitari públic de Catalunya i el jutge o magistrat que efectua el requeriment d'aquesta informació n'és el cessionari (destinatari final de les dades), de tal manera que el CatSalut (a través de la DAC) actuaria, en relació amb aquesta comunicació de dades, com a mer transmissor (tant de la sol·licitud del jutge o magistrat com de la informació personal requerida per aquest), en compliment de les funcions que li han estat legalment atribuïdes, tal com s'exposa a continuació.

D'acord amb la Llei 15/1990, de 9 de juliol, d'ordenació sanitària de Catalunya, modificada per la Llei 11/1995, de 29 de setembre, la qual configura l'organització del sistema sanitari català (article 1), el CatSalut és un ens públic de naturalesa institucional del Departament de Salut, creat per a l'exercici de competències i funcions la responsabilitat de les quals correspon a l'Administració de la Generalitat (article 4).

D'acord amb l'article 7.1 d'aquesta Llei, correspon al CatSalut les funcions següents:

- a) L'ordenació, la planificació, la programació, l'avaluació i la inspecció sanitàries, socio-sanitàries i de salut pública.*
- b) La distribució dels recursos econòmics afectes al finançament dels serveis i les prestacions que configuren el sistema sanitari públic i de cobertura pública.*
- c) La gestió i l'administració dels centres, els serveis i els establiments de protecció de la salut i d'atenció sanitària i socio-sanitària integrats en el Servei Català de la Salut, i dels serveis administratius que conformen la seva estructura, tot potenciant l'autonomia de gestió dels centres sanitaris.*
- d) La gestió i l'execució de les actuacions i els programes institucionals en matèria de promoció i protecció de la salut, prevenció de la malaltia, assistència sanitària i socio-sanitària i rehabilitació.*
- e) La gestió dels serveis i les prestacions del sistema sanitari públic de Catalunya.*
- f) L'establiment de directrius generals i criteris d'actuació vinculants quant als centres, els serveis i els establiments adscrits funcionalment al Servei Català de la Salut, pel que fa a la seva coordinació amb el dispositiu sanitari públic.*
- g) L'establiment, la gestió i l'actualització d'acords, convenis i concerts amb entitats no administrades per la Generalitat de Catalunya.*
- h) Qualsevol altra funció pública sanitària no establerta en les lletres anteriors."*

Per a l'exercici de les funcions establertes en les lletres c), d) i e) d'aquest article 7.1, la Llei 15/1990 disposa que el CatSalut pot (article 7.2):

- "Primer. Desenvolupar les esmentades funcions directament, per mitjà dels òrgans o els organismes que siguin competents o puguin crear-se a aquest efecte, si escau.*
- Segon. Establir acords, convenis, concerts o fórmules de gestió integrada o compartida amb entitats públiques o privades.*

Tercer. Formar consorcis de naturalesa pública amb entitats públiques o privades sense afany de lucre, amb interessos comuns o concurrents, que podran dotar-se d'organismes instrumentals, si escau.

Quart. Crear o participar en qualssevol altres entitats admeses en dret, quan així convingui a la gestió i l'execució dels serveis o les actuacions."

Per la seva part, l'article 5 de la Llei 15/1990 disposa que el CatSalut està configurat per tots "els centres, serveis i establiments de protecció de la salut i d'atenció sanitària i socio sanitària de la Generalitat, inclosos els transferits de la Seguretat Social i de l'Administració institucional de la sanitat nacional, que s'hi integren a tots els efectes" (lletra a).

Al respecte, cal dir que les funcions i serveis de l'Hospital que van ser traspassats per l'Estat es van assignar al Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.

Per tant, en la mesura que l'Hospital és un dels establiments del sistema sanitari català, pot entendre's que s'integra, d'acord amb la Llei 15/1990, en el CatSalut.

Tenint en compte que correspon al CatSalut, entre d'altres funcions, la gestió i l'administració dels centres, els serveis i els establiments que l'integren, així com la gestió dels serveis i les prestacions del sistema públic de salut a Catalunya (article 7.1.c) i e) de la Llei 15/1990) -que, en el present cas, els presta l'Hospital per compte del CatSalut (articles 5.a) i 7.2 de la Llei 15/1990)-, no es pot descartar que el jutge o tribunal, en exercici de les seves funcions d'investigació d'il·lícits penals, vehiculi els requeriments d'informació als diferents centres i establiments de protecció de la salut i d'atenció sanitària i socio-sanitària de Catalunya a través del CatSalut en aquells supòsits en què, tal com es desprèn de l'ofici reproduït en l'escrit de consulta a mode d'exemple, es desconeix quin d'aquests centres o establiments que configuren el CatSalut disposa de la informació que requereix per a la investigació judicial de què es tracti (com ara, en quin dels centres hospitalaris del CatSalut ha estat atesa la persona objecte en la investigació judicial).

L'actuació, en el sentit apuntat, del CatSalut podria entendre's, des del punt de vista de la protecció de dades, com a mer transmissor de la informació requerida pel jutge, per la qual cosa, la comunicació o cessió de les dades de pacients usuaris del sistema sanitari públic català per part de l'Hospital en aquests casos podria entendre's habilitada per les previsions de la Llei 41/2002 i, per tant, conforme amb l'article 7.3 de la LOPD.

Ara bé, per a que això sigui possible, serà necessari que el CatSalut es limiti a actuar en el sentit apuntat. És a dir, l'únic tractament de la informació personal de pacients de què és responsable l'Hospital a realitzar pel CatSalut consistiria, precisament, en transmetre dita informació al jutge que li ha requerit en les mateixes condicions que l'hagi rebut de l'Hospital.

Així mateix, fer avinent que, de conformitat amb la normativa sanitària i de protecció de dades, qualsevol persona que intervingui en la transmissió de la informació personal al jutge o magistrat a conseqüència d'un requeriment estarà obligada a guardar-ne secret (article 11.6 de la Llei 21/2000 i article 10 de la LOPD).

D'acord amb les consideracions fetes en aquest dictamen en relació amb la consulta plantejada, es fan les següents,

Conclusions

La comunicació de les dades de les persones usuàries del sistema sanitari públic de Catalunya ateses en l'Hospital als jutges o magistrats que ho requereixin en el transcurs d'una investigació judicial resta habilitada per les previsions de l'article 16.3 de la Llei 41/2002, de 14 de novembre, bàsica reguladora de l'autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria d'informació i documentació clínica, sense que sigui necessari, per tant, el consentiment exprés de l'afectat (article 7.3 LOPD).

En atenció a les funcions atribuïdes al Servei Català de Salut per la Llei 15/1990, de 9 de juliol, d'ordenació sanitària de Catalunya, consistents en la gestió i administració dels centres, els serveis i els establiments que l'integren, així com dels serveis i les prestacions del sistema públic de salut a Catalunya (article 7), cabria la possibilitat que el jutge vehiculi a través del CatSalut els requeriments d'informació als diferents centres i establiments de protecció de la salut i d'atenció sanitària i socio-sanitària de Catalunya en aquells supòsits en què es desconegui quin d'aquests centres o establiments que integren el CatSalut (article 5) disposa de la informació que requereix per a la investigació judicial de què es tracti.

Barcelona, 14 de novembre de 2014